

L. E. BRUUNS MØNT- OG MEDAILLE SAMLING

MØNTER, MEDAILLER OG PENGESEDLER
FRA DANMARK, NORGE, SVERIGE,
SLESVIG OG HOLSTEN

SAMT
NUMISMATISK LITTERATUR

KØBENHAVN
TRYKT I LANGKJÆRS BOGTRYKKERI
1928

W. B. Brown

Tidligere Fortegnelser:

Sammlung L. E. Bruun in Kopenhagen.

Schwedische Münzen I, Frankfurt 1914, 35 Tafeln.

— — II, — — 45 —

The Bruun Collection of Coins.

I British, Saxon and English, Scottish and Colonial
Coins, London 1925, 24 plates.

II Continental Coins and Medals, London 1925,
6 plates.

Grosserer L. E. Bruun's Doubletsamling.

Mønter og Medailler, København 1925, 18 Tavler.

Medaille over L. E. Bruuns Forældre.

LARS EMIL BRUUN

var født den 29. Marts 1852 i Haudrup Ulvemose. Hans Forældre var Proprietær Ole Bruun og Hustru Caroline Frederikke, til hvis Minde Bruun har ladet præge de ovenfor gengivne Medailler. Allerede som ung Handelslærling i Holbæk var L. E. Bruun en ivrig Møntsamler, selv om hele hans Rigdom i Følge hans endnu bevarede Fortegnelse i 1867 kun udgjorde 49 Sølvmonter og 87 Kobberskillinger fra Alverdens Lande. En møntinteresseret Haandværksmester i Holbæk var hans første Vejleder paa Numismatikens Krogveje. Senere gjorde Bruun Indkøb paa Auktionen over Thomsens middelalderlige Mønter, og hans Samling fik efterhaanden saadan Betydning, at han var blandt de første, Generalmajor C. T. Jørgensen henvendte sig til, da denne i Oktober 1885 foreslog at stifte den numismatiske Forening i København.

Det var dog først i Slutningen af Firserne, at den af Bruun grundlagte Smøreksporforretning gav ham saa rigelige Pengemidler i Hænde, at han kunde øge sin Samling udover det almindelige. De dansk-engliske Mønter fra Knud den Store og hans Sønner førte Bruun ind paa at samle engelske Mønter. Saaledes overtog han 1892 Ludvig Bramsens og 1898 Professor Stephens' engelske Møntsamlinger; men betydelig større Indkøb gjorde han paa de store Møntauktioner i England (Montagu, Murdoch, Hilton-Price, Rashleigh, Roth, Walters, Carlyon-Britton). Bruuns engelske Møntsamling bortauktioneredes i London i Forsommeren 1925, idet dog undtoges, dels Mønterne, slagne af de danske Konger, og dels Mønterne fra de gamle nordiske Besiddelser i Irland, Northumberland og Østangel. Disse sidste Mønter nærrede Bruun en særlig Interesse for;

han holdt Foredrag om dem og foreviste dem i Numismatisk Forening (1. April 1905), og han overdrog dem ved testamentarisk Gave til den kgl. Mønt- og Medaillesamling.

Det var Museumsinspektør Herbst, der i sin Tid ansporede Bruun til at samle danske Medailler, der dengang almindeligvis solgtes for Sølvs værdien og indsmeltedes. En Tid omgikkedes Bruun med Tanken om at faa udgivet et dansk Medailleværk og fik i den Anledning med ministeriel Tilladelse taget Afslag af Medaillestemplerne paa den kgl. Mønt. Til Raadhusudstillingen i 1901 af dansk Kunst udlaante Bruun sin Medaillesamling.

Bruun skabte en enestaaende smuk Samling af svenske Mønter; men i Maj 1914 lod han den første Halvdel af denne Samling sælge ved Auktion i Frankfurt, idet han dog tilbageholdt Mønterne fra Unionskongerne. Den anden Halvdel, hvortil Kataloget var trykt, kom paa Grund af Krigen ikke til Auktion, men blev i 1918 solgt under et til en svensk Samler og gik et Par Aar efter til Amerika.

Af de større Samlinger, Bruun købte i sin Helhed, maa fremhæves Fabriksdirektør Joh. G. Guildals Samling, hvorover Fortegnelse foreligger i Numismatisk Forenings Medlemsblad III Nr. 14. Den overtoges i Juni 1918 af Bruun, der deraf kompletterede sin Samling og solgte Resten underhaanden. I Oktober 1922 satte Bruun Kronen paa sin Samlervirksomhed, da han købte Grevskabet Brahesmindes Møntsamling. Denne Samling grundlagdes c. 1800 af Grev Preben Bille-Brahe; den bestyredes senere af Herbst og Hauberg og betragtedes som en Slags Reserve for den kongelige Mønt- og Medaillesamling. I denne sidste Egenskab er Bille-Brahes Samling ved Bruuns testamentariske Bestemmelser afløst af L. E. Bruuns Mønt- og Medaillesamling. Bruun naaede ikke selv at faa indordnet Bille-Brahes Samling i sin egen: dette skete først efter hans Død, og de derved fremkomne Doubletter bortauktioneredes i København i Oktober 1925. De svenske og holsten-gottorpske Mønter, Bruun efterlod sig, hidrører for Størstedelen fra Bille-Brahes Samling.

Hvor stærkt Bruun end var optaget af sin store Forretning, havde han altid Tid, naar Folk kom til ham med Mønter, som de enten vilde sælge eller blot søge Oplysning om, og her udviste han den største Hjælpsomhed og Taalmodighed. Som Møntkender havde han en glimrende Hukommelse og et skarpt Øje for Mønternes Mangfoldighed af Typer og Varianter. Drivfjederen i hans Samlervirksomhed var hans store Kærlighed til det danske Land og til de henfarne Slægter. Bruun var stærkt interesseret i Oprettelsen af et jysk Universitet, som han øns-

skede skulde ligge i Viborg, og i en ny Nationalmuseumsbygning, som han tænkte sig beliggende i Nærheden af Rosenborg og navnlig udstyret med underjordiske, mod Flyverangreb bombesikre Rum. Han dvælede ofte ved den Nationalulykke, det vilde være, hvis Prinsens Palæ brændte, og omtalte denne Frygt for Overretssagfører Chr. Hede, der herefter foreslog Bruun at lade sin Samling tjene som Reserve for den kgl. Mønt- og Medaillesamling. Denne Tanke fæstnede sig hos Bruun og fik sit Udtryk i hans testamentariske Bestemmelser ved Oprettelsen af »L. E. Bruuns Mønt- og Medaillesamling«. Der er siden i nøje Overensstemmelse med Testamentet oprettet følgende

FUNDATS

FOR

L. E. BRUUNS MØNT- OG MEDAILLESAMLING

Ved Testamente af 17. September 1921 med Codicil af 21. Oktober 1922 har Grosserer LARS EMIL BRUUN, der afgik ved Døden den 21. November 1923, bestemt, at hans efterladte Samling af danske, norske, slesvigholstenske og svenske Mønter og danske, norske, slesvigholstenske og svenske Medailler, derunder Personmedailler, samt hans efterladte Samling af numismatisk Litteratur skal holdes samlet og betegnes som:

L. E. Bruuns Mønt- og Medaillesamling.

For Samlingens Anvendelse og Bestyrelse gælder følgende Regler:

1.

Samlingen skal i 100 Aar efter Testators Død — altsaa til 21. November 1923 — tjene som Reserve for den kgl. Mønt- og Medaillesamling i København i den Forstand, at hvis denne skulde i det væsentlige ødelægges ved Brand eller bortkomme ved Tyveri eller anden saadan Begivenhed, skal Samlingen tilbydes Staten som Gave. Samlingens nedenævnte Bestyrelse afgør uden Recurs til Domstolene, hvornaar denne Betingelse er indtraadt.

2.

Hvis Samlingen ikke 100 Aar efter Testators Død har faaet den i § 1 forudsatte Anvendelse, skal den bortsælges ved offentlig Auktion, og Provenuet tilfalde de Personer, der er Testators Efterkommere i lige Linie.

Findes ingen saadan, skal Bestyrelsen overlevere Samlingen som Gave

VIII

til den Institution, hvortil den med den Bestyrelsen givne Hjemmel (se § 4) maatte være udlaant, eller, hvis saadant Udlaan ikke har fundet Sted, til den kgl. Mønt- og Medaillesamling.

I alle Tilfælde sker Overgivelsen med Forpligtelse til at holde Samlingen samlet og altid forsynet med et rigeligt Antal Kataloger, hvoraf Exemplarer skal ophænges til Publikums Afbenyttelse.

3.

Bestyrelsen skal give møntinteresserede Adgang til at bese Samlingen under betryggende Former.

4.

Samlingen kan som Helhed udlaanes, hvis der skønnes at være Sikkerhed for betryggende Opbevaring mod Ildebrand og Tyveri, og der skønnes at være et videnskabeligt Formaal, der begrunder Udlaanet — f. Eks., hvis der oprettes et Universitet i Jylland med et historisk Fakultet med tilhørende Samlinger.

5.

For at efterkomme de i § 3 og § 4 nævnte Bestemmelser har Bestyrelsen truffet Aftale med Bestyrelsen for det Nationalhistoriske Museum paa Frederiksborg Slot om, at Samlingen, indtil anden Anvendelse overensstemmende med § 4 finder Sted, opbevares der, saaledes at Museumsbestyrelsen paatager sig at give den fornødne Adgang til Samlingen.

6.

Samlingens Bestyrelse bestaar af tre Medlemmer:

A. Testators Søn, Godsejer Hans Bruun, er Medlem af Bestyrelsen for Livstid og Bestyrelsens Formand.

Efter hans Død skal hans Søn, naar han er fuldmyndig, overtage Hvervet, — af flere Sønner den ældste.

Saalænge der ingen fuldmyndig Mand findes i Herr Hans Bruuns nedstigende Linie, skal Bestyrelsen vælge en anden Mand af en af Testators Døtres Linier til at overtage Hvervet. Det overlades i dette Tilfælde til Bestyrelsen at træffe Valget af den, som den anser for bedst egnet til at overtage Hvervet.

Skulde ingen findes, som efter foranstaaende har Ret til at blive udnævnt, vælger Bestyrelsen frit, hvem den anser for egnet til Hvervet.

B. Iøvrigt bestaar Bestyrelsen af Overretssagfører Chr. Hede og Inspektør ved den kgl. Mønt- og Medaillesamling Georg Galster.

Som Suppleant for Overretssagfører Chr. Hede er af Testator udnævnt

Overretssagfører Holger Hede, der endvidere efter hans Død skal indtræde i Bestyrelsen.

Inspektør Galster og Overretssagfører Holger Hede er hver bemyndiget til at udnævne sin Suppleant og Efterfølger i Bestyrelsen. De saaledes udvalgte har ligeledes denne Ret.

Skulde det Tilfælde indtræde, at et af de under B nævnte Bestyrelsesmedlemmer udgaar af Bestyrelsen uden at have udnævnt nogen Efterfølger, vælges denne af de to andre Medlemmer af Bestyrelsen.

7.

Skulde det Tilfælde indtræffe inden 100 Aar efter Testators Død, at Stat eller Kommune paalægger Formueskat ogsaa af saadanne Effekter som dem, hvoraf Samlingen bestaar, og Skatten rammer Samlingen, eller skulde der blive foretaget en Formueskonfiskation eller paalagt anden Skat, som Bestyrelsen ligestiller hermed, da skal Samlingen snarest sælges ved offentlig Auktion, og Provenuet fordeles mellem Testators Arvinger efter de i § 8 i Testators Testamente ommeldte Forhold.

8.

Overensstemmende med Testators Testamente udredes Udgifterne ved Samlingens Anbringelse i Box, til Assurance mod Tyveri og Ildebrand etc. af A/S Maltegaardens Villakvarter. Dette Selskab kan dog til enhver Tid frigøre sig for denne Forpligtelse mod Udbetaling af 10,000 Kr., hvilket Beløb da frugtbargøres af Bestyrelsen, og hvoraf Udgifterne afholdes.

Naar Bestyrelsens Hverv er endt, udbetales Beholdningen til Testators da levende Livsarvinger efter samme Regler som et eventuelt Provenu ved Samlingens Realisation.

9.

I Tilfælde af Samlingens Salg bemærkes følgende:

Ved Købekontrakt af 21. Oktober 1922 købte afdøde Grosserer L. E. Bruun den Grevskabet Brahesminde tilhørende Samling af Mønter. I Kontraktens § 3 bestemmes følgende:

»Køberen paatager sig herved den Forpligtelse, at de danske og norske Mønter, der findes i Brahesmindes Samling, men som ikke findes i den kgl. Mønt- og Medaillesamling i Type eller Hovedvariant, ikke maa afhændes eller bortskænkes af ham uden først at være tilbudt den kgl. Mønt- og Medaillesamling til Købs. Samme Forpligtelse gælder for de øvrige Landes Mønter, der maatte findes i Brahesmindes Samling, dog

at Staten for disses Vedkommende kun har Forkøbsret, hvis den paa gældende Type Mønter ikke findes i den kgl. Mønt- og Medaillesamling.

Naar Køberen afgaar ved Døden, har den kgl. Mønt- og Medaillesamling Ret til at købe de af Forkøbsretten omfattede Mønter, dog at Retten, — saalænge Samlingen i Henhold til de derom trufne Bestemmelser i Køberens Testamente af 17. September 1921 med Codicil af 21. Oktober 1922 bevares samlet, — først skal kunne benyttes for de Mønters Vedkommende, der omfattes af de nævnte testamentariske Bestemmelser, naar Samlingen i Henhold til disse Bestemmelser skal opløses for at bortsælges.

Den Pris, hvortil den kgl. Mønt- og Medaillesamling er berettiget til at erhverve Mønterne, fastsættes ved Vurdering af Værdien paa den Dag, Staten overtager Stykkerne, foretaget af tre Vurderingsmænd, hvoraf den kgl. Mønt- og Medaillesamling vælger den ene og Køberen — eller hvem der repræsenterer de Interesser, der knytter sig til hans Samling — den anden Vurderingsmand; disse vælger i Forening en Opmand. Kan de ikke enes herom, foreslaar hver en upartisk Sagkyndig, hvorefter det ved Lodtrækning afgøres, hvem af de foreslaaede, der skal fungere som Opmand. — Samme tre Voldgiftsmænd afgør ligeledes, hvilke Mønter der omfattes af Købsretten.«

Ved Grosserer L. E. Bruuns Død har den kgl. Mønt- og Medaillesamling frafaldet Udtagningsretten med Hensyn til Doubletsamlingen, mod at der i Stedet indrømmes den kgl. Mønt- og Medaillesamling Forkøbsret til de Exemplarer i Hovedsamlingen, som svarer til de Doublet-exemplarer, der forefandtes.

Som Følge heraf angaar Forkøbsretten, naar Samlingen en Gang bortsælges, dels de Mønter, der direkte stammer fra Grevskabet Brahesmindes Samling, og dels de Mønter, der svarer til de bortsolgte Doubletter, hidrørende fra Grevskabet Brahesmindes Samling.

Ved den kgl. Mønt- og Medaillesamlings Overtagelse af Mønterne sker Vurderingen i Overensstemmelse med de ovenfor citerede Bestemmelser i Købekontraktens § 3.

10.

Ved denne Fundats hæftes en Fortegnelse over Samlingen saavel af Mønter og Medailler som af numismatisk Litteratur, og der vil være at deponere et Duplicatexemplar af Fundatsen og Fortegnelsen i den kgl. Mønt- og Medaillesamling og et i det kgl. Bibliothek.

København, den 25. Maj 1925.

HANS BRUUN

CHR. HEDE

GEORG GALSTER

I Henhold til Fundatsens Bestemmelser er L. E. Bruuns Mønt- og Medaillesamling indtil videre deponeret i det nationalhistoriske Museum paa Frederiksborg Slot.

Nærværende Fortegnelse over L. E. Bruuns danske og norske Mønter fra 1448 til 1923 er udarbejdet af Direktør H. H. Schou; Boghandler Herman Lyngø har katalogiseret Bøgerne; de øvrige Afsnit er behandlet af Museumsinspektør Georg Galster. For de danske Middelaldermønters Vedkommende er Beskrivelsen ledsaget af Afbildninger, — der savnes jo her et alment Møntværk. For Tiden efter 1448 maa Henvisningerne til H. H. Schous Møntværk anses for udtømmende. De svenske Mønter er i stort Omfang afbildede i L. E. Bruuns Katalog 1914, hvortil det ogsaa af den Grund har været naturligt at henvise. For de danske Medaillers Vedkommende vilde en gennemført Række Afbildninger være uoverkommelig, og man har derfor maattet nøjes med Henvisninger til det gamle Pragtværk fra 1791 og til Bergsøes Fortsættelse.

L. E. Bruun interesserede sig meget for, hvem Mønterne tidligere havde tilhørt. I Fortegnelsen er dette derfor anført, hvor det har kunnet oplyses; det er dog muligt, at Bruun i sine Bestræbelser for at faa de finest mulige Exemplarer senere kan have ombyttet enkelte Mønter med andre. Da endvidere den kgl. Mønt- og Medaillesamling har Forkøbsret til alle fra Bille-Brahes Samling stammende Mønter, er i den danske og norske Afdeling B+B anført selv ved Smaaemønt (i den svenske og holstenske Afdeling, hvor Bille-Brahes Samling danner Grundstammen, er dog B+B ikke vedføjet). Der er maaske Anledning til at fremhæve, at der ikke fra de med tidligere Ejeres Navne betegnede Mønter tør sluttes, at disse Mønter ikke tidligere var repræsenterede i L. E. Bruuns Samling, saa lidt som deraf kan dannes noget Billede af den Tilvækst, som Samlingen har faaet ved de paagældende Erhvervelser. Tværtimod er der — især ved Indlemmelsen af Guildals og Bille-Brahes Samlinger — i særdeles mange Tilfælde kun foretaget en Ombytning med smukkere Eksemplarer.

I den danske og norske Afdeling har man ved Tilføjelsen af Numrene fra Beskrivelsen af 1791 tilsigtet at give en Nøgle til Identificeringen af disse med H. H. Schous Beskrivelse. Den mindre udførlige Form, der — især for de ældre Mønters Vedkommende — er anvendt i Beskrivelsen af 1791, gør det dog umuligt at naa til en Paavisning af alle dennes Numre i Beskrivelsen af 1926.

Ved Udarbejdelsen af Kataloget er hovedsagelig anvendt følgende Henvisninger:

Alberts: Claes Alberts, Assistent i Nationalbanken, † 12/8 1840.

Numophylacium Ampachianum: Stiftsregierungsath C. L. v. Ampach, Naumburg. Auktion. Berlin Apr. 1834—Sept. 1835.

Antell: Förteckning öfver Antellska myntsamlingens i Helsingfors svenska mynt. I—II. Helsingfors 1906—1908.

Ant. Feill: Dr. Antoine Feill, Hamburg. I Abth. Auktion 7/11 1907.

App.: T. G. Appelgren, Konung Gustaf I:s mynt. Num. Medd. XVI. Stkh. 1905.

Bech: Konferensraad C. F. Bech. Auktion. Kbhvn. 1906—07.

Benzon: Apotheker Alfred Benzon. Auktion. Kbhvn. 1885—88.

Bergsøe 1890: Dr. phil. Vilh. Bergsøe. Auktion. Kbhvn. 1890.

Bergsøe: Vilh. Bergsøe, Trankebar-Mønter. Kbhvn. 1895.

B: Vilh. Bergsøe, Danske Medailler og Jetons 1789—1891 med Forts. til 1893. Kbhvn. 1893.

B (Beskrivelsen) se ogsaa *D. M.*

Biermann: Proprietair B. Auktion. Christiania, April 1853.

- B-B*: Lensgreve Bille-Brahes Samling af danske, norske, svenske og holstenske Mønter. Haandskrevet Fortegnelse i L. E. Bruuns Samling og i den kgl. Mønt- og Medaillesamling.
- B. & H.*: O. Chr. Bjørnstad og Hans Holst, Norges Mynter efter 1814. Oslo 1927.
- Blom*: Adjunkt i Kristiania Andreas Blom. Auktion. Kbhvn. ¹⁸/₈ 1906.
- Bratring*: P. Bratring, Über das Münzwesen der Stadt Stralsund in neueren Zeiten. Berliner Münzblätter 1907, S. 509 ff.
- Brenner*: Elias Brennerus, Thesaurus nummorum Sveo-Gothicorum. Holmiæ 1731.
- BMC*: A catalogue of English coins in the British Museum. Anglo-saxon series. Vol. I by Ch. Fr. Keary. London 1887. Vol. II by Herbert A. Grueber. London 1893.
- Bruun*: Grosserer L. E. Bruun. Schwedische Münzen. Auktion. Frankfurt 1914. I—II.
- Clausen*: Urtekræmmer Chr. A. Clausen. Auktion. Kbhvn. ¹⁸/₁₁ 1902.
- D. M. B., 1791.*: Beskrivelse over danske Mynter og Medailler i den kongelige Samling. Kbhvn. 1791.
- Devegge*: Kancelliraad Ole Devegge. Auktion. I—III. Kbhvn. 1851—1867 (Især II 1867).
- Diemar*: Grosserer Otto Diemar. Auktion. Kbhvn. ³/₁₁ 1887 ²¹/₁₀ 1901. (Bruun havde tidligere underhaanden købt mange Mønter af Diemars Samling; men disse kan ikke identificeres).
- Eckersberg*: Erling C. W. E. Auktion. Kbhvn. ⁶/₈ 1890.
- Ernst*: Skiferdækker H. Ernst, Odense. Auktion. Kbhvn. ²⁰/₁₁ 1915.
- Erslev*: Kr. Erslev, Roskildes ældste mønter. Aarbøger for nordisk Oldkyndighed og Historie 1875, S. 117—187.
- Eschricht*: Fuldmægtig N. G. Eschricht. Auktion. Kbhvn. ⁶/₄ 1869.
- Fiala IV*: Sammlungen Sr. Kgl. Hoheit des Herzogs von Cumberland. Das mittlere Haus Braunschweig, Linie zu Wolfenbüttel. Prag 1906.
- Frost*: Justitsraad H. H. Frost. Auktion. Kbhvn. 1826—27.
- Fröling*: Auktion. Stockholm ¹⁸/₈ og ¹⁸/₁₁ 1857.
- Grimm*: E. Grimm, Münzen und Medaillen der Stadt Wismar. Berliner Münzblätter 1894, Sp. 1727 ff.
- Gude*: Justitsraad Jacob Gude. Auktion. Kbhvn. ¹⁸/₂ 1811.
- G.*: Fabriktdirektør Joh. Guildal (købte 1901 General C. T. Jørgensens Samling og solgte 1918 sin Samling til L. E. Bruun. Fortegnelse over Guildals Samling i Numismatisk Fornings Medlemsblad III, S. 177—310).
- H. H.*: O. Hallborg och R. Hartmann, Udkast til beskrifning öfver Gustav II Adolfs och Christinas kopparmynt. Numismatiska Meddelanden VIII. Stkh. 1883.
- Hammerich*: Agent og Grosserer Johannes Hammerich. Auktion. Kbhvn. ²³/₉ 1855.
- Haugberg*: Doubletauktioner. Kbhvn. ¹⁰/₁₀ 1881, ⁵/₈ 1884, ⁹/₄ 1885, se ogsaa Wulff.
- Hbg.*: P. Hauberg, Myntforhold og Udmyntninger i Danmark indtil 1146. Kbhvn. 1900.
- — Danmarks Myntvæsen i Tidsrummet 1146—1241. Kbhvn. 1906.
- — 'Danmarks Myntvæsen og Mynter i Tidsrummet 1241—1377. Aarb. f. n. O. 1884.
- — Danmarks Myntvæsen i Tidsrummet 1377—1481. Aarb. f. n. O. 1886.
- — Gullands Myntvæsen. Aarb. f. n. O. 1891.
- v. Hemmert*: Grosserer. Auktion. Kbhvn. Febr. 1807.
- Hielmstierner*: Geheimeraad Henrik Hielmstiernes Samling solgtes af Arvingerne 1812 til Frederik VI; af de Doubletter, som den kgl. Samling derved erhvervede, bortbyttedes endel til Bille-Brahe. Fortegnelse: Hielmstiernes Medaille- og Mynt-, samt Skilderie- og Kobber-Samling, tienende til Oplysning af de under den danske Regiering liggende Staters Historie. Kbhvn. 1786.
- Hd.*: Bror Emil Hildebrand, Anglosachsiska mynt i svenska kongliga myntkabinettet funna i Sveriges jord. Stkh. 1881.
- Samme, Sveriges och svenska konungahusets minnespenningar. Stkh. 1874—75.

- Hild.*: Hans Hildebrand, Sveriges mynt under medeltiden. Stkh. 1887.
- Humble*: Fältkammereren och Riddaren C. P. Humble. Auktion. Stkh. $\frac{5}{8}$ 1852.
- Ht.*: Bror Edv. Hyckert och V. E. Lilienberg, Minnespenningar öfver enskilde svenska män och kvinnor. Numismatiska Meddelanden XVII. Stkh. 1906—15.
- Jansen*: Kontorchef O. F. Jansen. Auktion. Numism. For. Medlemsbl. V 1920, S. 129—191.
- Jungk*: Hermann Jungk, Die bremischen Münzen. Bremen 1875.
- Jørgensen*: Generalmajor C. T. Jørgensen († 1902). Samlingen købtes af Guildal.
- Klemp*: Etatsraad J. G. Klemp. Auktion. Kbhvn. $\frac{14}{8}$ 1891. Samlingen havde for Størstedelen været i Frederik VII's Eje.
- Krag*: Kammerherre V. H. Krag. Auktion. Kbhvn. $\frac{20}{11}$ 1887.
- Krautwald*: Aug. K., Mønthandler i Kbhvn., † 1916. Specialsamling C. IV og Kobbermønt.
- Kreber*: Generalmajor C. D. v. Kreber. Auktion. Kbhvn. $\frac{20}{7}$ og $\frac{15}{11}$ 1841.
- Lange*: Chr. Lange's Sammlung schleswig-holsteinischer Münzen und Medaillen. Berlin 1908 og 1912.
- Langermann*: Hamburgisches Münz- und Medaillen-Vergnügen. Hamb. 1753.
- Lappenberg*: Archivar Dr. J. M. Lappenberg. Auktion. Hamburg $\frac{21}{1}$ 1867.
- Lehmann*: Conferensraad E. Lehmann. Auktion. Kbhvn. $\frac{27}{11}$ 1888.
- Leipzig*: Münzkabinett der Stadtbibliothek zu Leipzig. Auktion $\frac{16}{8}$ 1853.
- Levin*: Astley Levin, Beskrifning af Johan III:s mynt. Numism. Medd. XI 1887.
- Lind*: Læge K. M. Lind, Assens. Auktion. Kbhvn. $\frac{20}{11}$ 1907.
- Lugge*: Etatsraadinde Christiane Lugge, f. Holst. Auktion. Kbhvn. $\frac{18}{4}$ 1818.
- Lyng*: Kancelliraad, Boghandler H. H. J. Lyng. Kbhvn. $\frac{16}{4}$ 1899.
- M.-B.*: H. V. Mansfeld-Büllner, Afbildninger af Danske Mønter fra Tidsrummet 1241—1377. Kbhvn. 1887.
- Mansfeld-Büllner*: Generalkonsul H. V. M.-B. † 1900. Samlingen købtes af Geheimeetsraad J. Glückstadt, som overlod, hvad han ikke havde Brug for, til Mønthandler E. H. Kirchhoff, der atter bortauktionerede disse Mønter $\frac{17}{8}$ 1910.
- Th. Mayer*: Bankkasserer Theodor M. Auktion. Wien $\frac{2}{8}$ 1868.
- Mayntzhusen*: Grosserer H. M., Hamborg. Samlingen købtes af den kgl. Mønt- og Medaillesamling, ved hvis Doubletauktion i Maj 1885 endel af M.s Mønter solgtes.
- Medallic Illustrations of the history of Great Britain and Ireland to the death of George II.* London 1885.
- Meinander*: Expeditionschef C. F. Meinander. Auktion. Stkh. $\frac{20}{8}$ 1872.
- Merzdorf*, J. F. L. Th.: Oldenburg's Münzen und Medaillen. Oldenburg 1860.
- Meyer*: Adolph Meyer, Die Münzen und Medaillen der Herren von Rantzau. Numismatische Zeitschrift XIV. S. 334—53. Wien 1882.
- Mikocki*: Auktion. Wien 1850.
- Minus*: Gotthard Minus, Riga (og Adolph Preiss, St. Petersburg). Auktion. Wien $\frac{18}{11}$ 1874.
- Mohr*: Consul A. C. Mohr, Bergen. Auktion. Kbhvn. $\frac{4}{10}$ 1847.
- Moltke*: Grevinde Georgine Moltke, Katalog 1809. Auktion. Kbhvn. $\frac{20}{18}$ 1811.
- Nielsen*: Silke- og Klædehandler L. C. Nielsen ved Vexellerer Simonsen. Auktion. Kbhvn. $\frac{25}{11}$ 1878.
- Prof. P. Pedersen*, antagelig Astronom, Professor Peter Pedersen († 1861).
- Petersen*: Hvidgarver L. Chr. Petersen, Odense. Auktion. Kbhvn. $\frac{21}{8}$ 1917 og $\frac{4}{8}$ 1914.
- Peyer*: Rathssconsulent Isaac v. Peyer († 1761). Auktion. Nürnberg $\frac{21}{9}$ 1863.
- Pogge*: Commerzienrath C. F. Pogge, Greifswald. Auktion. Frankfurt $\frac{28}{11}$ 1903.
- Ready*: W. Talbot Ready. Auktion. London $\frac{16}{11}$ 1920.
- Scharp*: Grosshandlaren Johan Scharp. Auktion. Stkh. $\frac{12}{11}$ 1851 og $\frac{9}{4}$ 1853.
- Shive*: C. J. Shive, Norges Mynter i Middelalderen. Chria. 1865.

XIV

- 1926: H. H. Schou, *Beskrivelse af danske og norske Mønter 1448—1814 og danske Mønter 1815—1923*. Kbhvn. 1926.
- Schubart*: Bogtrykker C. F. Schubart. Auktion. Kbhvn. $\frac{9}{10}$ 1851.
- Schulthess-Rechberg*, Auktion. Dresden. 1868—1969.
- Simonsen*: se Nielsen.
- Siökrona*: Overjægmester J. Siökrona, Fältarp ved Helsingborg († 1874). Samlingen købt af den kgl. Mønt- og Medaillesamling, ved hvis Doubletauktion i Maj 1883 endel af Siökronas Mønter solgtes.
- Smidt*: Capitain P. Smidt. Auktion. Kbhvn. $\frac{27}{5}$ 1870 og $\frac{12}{5}$ 1874.
- Sorterup*: Pastor J. B. Sorterup. Auktion. Kbhvn. 1856.
- Spengler*: Kunstkammerforvalter Lorentz Spengler. Auktion. Kbhvn. $\frac{19}{4}$ 1808.
- Stange*, Dr. E.: *Geld- und Münzgeschichte des Bistums Minden*. Münster 1913.
- Stenersen*, Dr. L. B.: *Myntfundet fra Græslid i Thydalen*. Festprogram. Chria. 1881.
- S. eller Stj.*: Aug. Wilh. Stjernstedt, *Beskrifning öfver svenska kopparmynt och polletter*. Stkh. 1871—1872.
- Suhm*, P. F. Auktion. Kbhvn. Nov. 1800—Juni 1902.
- Thomsen*, Chr. Jürgensen. Auktion. Kbhvn. 1871—1876.
- O. Thomsen*: Bankrevisor Ove Theodor Th. Auktion. Kbhvn. $\frac{1}{10}$ 1880.
- Thott*: Lensgreve Otto Thott. Auktion. Kbhvn. Marts 1789—Febr. 1790.
- Timm*: Hofkleinsmed G. F. Timm. Auktion. Kbhvn. $\frac{18}{7}$ 1831— $\frac{27}{10}$ 1834.
- Traux*: Ludwig de Traux. Auktion. Wien $\frac{1}{2}$ 1857.
- Wellenheim*: Leopold Welzl v. W. Auktion. II Bd., II Abth. Wien $\frac{7}{1}$ 1846.
- Weinmeister*, P.: *Münzgeschichte der Grafschaft Holstein-Schauenburg*. Zeitschrift für Numismatik XXVI S. 348—481. Berlin 1908.
- Wilcke*: Dr. polit. Julius Wilcke. Auktion. Num. For. Mbl. VI S. 101—208. Kbhvn. 1922.
- Wulff*: Konsul Ferd. Wolff († 1893). Samlingen købt af daværende Boghandler P. Hauberg, ved hvis Doubletauktion $\frac{27}{5}$ 1882 endel af Wolffs Mønter solgtes.

Medaille overrakt L. E. Bruun af hans Personale
ved hans Forretnings Jubilæum 1908.